

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять і завдання
для індивідуальної та самостійної роботи
для студентів спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
усіх форм навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Протокол № 18
від 02 червня 2020 р.

Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності. Методичні вказівки до практичних занять і завдання для індивідуальної та самостійної роботи для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» усіх форм навчання / Укл.: Р.В. Лавров, І.В. Садчикова. – Чернігів: ЧНТУ, 2020. – 30 с.

Укладачі: Лавров Руслан Валерійович
доктор економічних наук, доцент

Садчикова Ірина Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Дубина Максим Вікторович
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
доктор економічних наук, доцент

Рецензент: Ільчук Валерій Петрович
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи
та страхування Чернігівського національного
технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
Тема 1. Інвестиційна діяльність підприємства як об'єкт фінансування	8
Тема 2. Оцінка доцільності вкладення капіталу в інвестиційну діяльність підприємства	12
Тема 3. Стратегія фінансування інвестиційної діяльності	17
Тема 4. Інвестиційне кредитування	22
Тема 5. Організація проектного фінансування	25
Тема 6. Фінансування інноваційних проектів	27
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	29

ВСТУП

Актуальність вивчення теоретичних засад фінансового забезпечення інвестиційної діяльності обумовлена значною роллю інвестиційних ресурсів у забезпеченні відтворення виробничого потенціалу вітчизняних підприємств, появою нових форм змішаного фінансування інвестицій, зростанням інвестиційних можливостей економічних суб'єктів у процесі стрімкого розвитку банківського та іпотечного кредитування в Україні, а також підвищеною роллю фінансових працівників у пошуку найбільш ефективної ресурсної моделі інвестиційного проекту.

Навчальні завдання для практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи з дисципліни «Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності» складені у відповідності до робочої програми та призначені для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» усіх форм навчання.

Завдання складені таким чином, щоб студент зміг, використовуючи теоретичний матеріал, ефективно засвоїти теоретичні засади фінансування інвестиційних проектів, розібратися з сучасними проблемами фінансового забезпечення інвестиційної діяльності, а також виробити шляхом розв'язання задач і ситуацій практичні навички обґрунтування доцільності вкладення капіталу в реалізацію окремих інвестиційних проектів, залученого з різних джерел.

Методичні вказівки до практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи з дисципліни «Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності» передбачають:

- закріплення і поглиблення знань студентів у відповідності до лекційного курсу;
- організацію самостійної роботи над учбовою літературою;
- вироблення в студентів уміння оцінювати та аналізувати обсяг інвестиційних потреб та можливі схеми їх фінансування;
- ознайомлення студентів із конкретними управлінськими ситуаціями, що можуть виникнути в процесі залучення капіталу з різних джерел для фінансування інвестиційного розвитку підприємства;
- оволодіння основами економічного обґрунтування доцільності вкладення капіталу в незалежні та альтернативні інвестиційні проекти.

Найбільш складні задачі розраховані на аудиторну роботу студентів під керівництвом викладача, а ряд задач призначені для самостійної роботи.

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи фінансового забезпечення інвестиційної діяльності

Тема 1. Інвестиційна діяльність підприємства як об'єкт фінансування

Основні форми інвестиційної діяльності підприємства. Інвестиційний проект як основна форма реальних інвестицій. Методологічні підходи до визначення поняття «проект». Загальні ознаки проекту та його відмінність від програми та плану. Види інвестиційних проектів за окремими класифікаційними ознаками.

Життєвий цикл проекту. Залежність обсягів фінансування від фази життєвого циклу. Бюджетування інвестиційних проектів. Основні види грошових потоків інвестиційного проекту. Критерії грошових потоків. Відмінність між грошовими потоками та балансовим прибутком проекту. Матеріальні та нематеріальні витрати й вигоди, що впливають на інвестиційну діяльність підприємства.

Тема 2. Оцінка доцільності вкладення капіталу в інвестиційну діяльність підприємства

Види інвестиційного аналізу та його загальна схема. Основні задачі інституційного, технічного, комерційного, соціального, фінансового, екологічного та економічного аналізу інвестиційного проекту.

Основні методи оцінки інвестиційних рішень (чиста теперішня вартість, індекс прибутковості, внутрішня норма прибутковості, період окупності), їх переваги, недоліки та можлива сфера застосування. Аналіз альтернативних проектів. Аналіз беззбитковості проекту.

Особливості прогнозування прибутку та грошового потоку від реалізації проекту «традиційним» методом і методом власного капіталу. Оцінка проектів за обмежених інвестиційних можливостей.

Тема 3. Стратегія фінансування інвестиційної діяльності

Механізм формування інвестиційних ресурсів на макро- і мікрорівні. Порядок формування інвестиційних ресурсів країни та національних інвестиційних ресурсів.

Класифікація інвестиційних ресурсів підприємства за окремими ознаками. Характеристика основних видів інвестиційних ресурсів підприємства. Основні етапи стратегії формування інвестиційних ресурсів підприємства.

Основні методи фінансування інвестиційної діяльності підприємств. Самофінансування інвестиційних проектів. Акціонування як метод фінансування інвестиційних проектів. Кредитування інвестиційних проектів. Лізинг та його різновиди при фінансуванні інвестиційних проектів. Державне

фінансування інвестиційних проектів. Державне фінансування інвестиційних проектів. Змішане фінансування інвестиційної діяльності. Переваги та недоліки франчайзингу як форми фінансового забезпечення інвестиційного розвитку підприємства. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів. Середньозважена вартість капіталу як критерій відбору проектів для реалізації. Гранична вартість капіталу. Вплив інвестиційної діяльності на ринкову вартість фірми. Методи оптимізації структури джерел інвестиційних ресурсів.

Визначення потреби у фінансових ресурсах для інвестування. Методи оцінки фінансових потреб інвестиційного проекту (метод відсотка від товарообігу, метод балансу грошових надходжень, метод врахування оборотності грошей).

Змістовий модуль 2. Сучасна специфіка джерел і методів фінансового забезпечення інвестиційної діяльності

Тема 4. Інвестиційне кредитування

Принципи банківського інвестиційного кредитування. Види банківського інвестиційного кредитування. Вибір об'єктів для банківського інвестиційного кредитування. Ціна банківського кредиту та фактори, що її зумовлюють.

Процес організації банківського інвестиційного кредитування. Розгляд заявки на інвестиційне кредитування. Розрахунок сум погашення заборгованості за інвестиційними позичками. Визначення строку користування інвестиційною позичкою. Вибір форми забезпечення банківського інвестиційного кредиту. Банківська експертиза інвестиційних проектів та оцінка доцільності інвестиційного кредитування.

Сутність та особливості іпотечного інвестиційного кредитування. Принципи оцінки об'єктів нерухомості при іпотечному кредитуванні.

Методи оцінки об'єктів нерухомості при іпотечному кредитуванні (метод валової ренти, метод прямої капіталізації, метод відшкодування інвестованого капіталу). Використання фінансового левериджу і методу інвестиційної групи при іпотечному кредитуванні. Традиційна техніка іпотечно-інвестиційного аналізу. Особливості оцінки землі при іпотечному кредитуванні.

Тема 5. Організація проектного фінансування

Зміст та види проектного фінансування. Світовий досвід і передумови розвитку проектного фінансування в Україні.

Складові системи проектного фінансування. Критерії відбору інвестиційних проектів фінансово-кредитними установами.

Фінансові установи як учасники проектного фінансування (страхові компанії, інститути спільного інвестування). Роль банківських установ у проектному фінансуванні. Консорціумне фінансування інвестиційних проектів.

Реалізація інвестиційних проектів промислово-фінансовими угрупованнями. Особливості реалізації концесійних проектів.

Тема 6. Фінансування інноваційних проектів

Сутність інновацій та види інноваційних проектів. Обґрунтування доцільності фінансування інноваційних проектів. Основні відмінності інвестиційного та інноваційного аналізу. Система показників ефективності інновацій: народногосподарська (інтегральна) ефективність; виробнича (або операційна), фінансова та інвестиційна ефективність, бюджетна ефективність.

Особливості венчурного фінансування інноваційних проектів. Основні види венчурного фінансування інновацій (фінансування інкубаційного періоду, фінансування комерційного освоєння, фінансування розвитку). Схема венчурного фінансування інноваційної діяльності підприємства

2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Інвестиційна діяльність підприємства як об'єкт фінансування

Питання для обговорення:

1. Інвестиційний проект як форма реалізації інвестиційної діяльності підприємства.
2. Класифікація інвестиційних проектів.
3. Життєвий цикл інвестиційного проекту та потреба у фінансуванні.
4. Особливості бюджетування інвестиційних проектів.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Охарактеризуйте основні ознаки проекту.
2. Поясніть необхідність визначення економічно залежних проектів.
3. З'ясуйте, за якими ознаками класифікують проекти.
4. Чи згодні Ви з висловом, що проект впливає на своє оточення, а оточення впливає на проект? Поясніть свою думку.
5. Яка, на Вашу думку, головна мета визначення життєвого циклу проекту?
6. Які існують підходи до поділу життєвого циклу на фази та стадії? За якими критеріями відбувається цей поділ?
7. Які фактори впливають на вартість передпроектних досліджень?
8. Чи відрізняється зміст робіт на експлуатаційній фазі для різних типів проектів?
9. У чому полягає специфіка бюджетування інвестиційних проектів?
10. Які існують особливості в оцінці вигод і витрат проекту?
11. У чому полягає різниця у визначенні грошового потоку і прибутку від інвестиційного проекту? Які головні правила при цьому потрібно враховувати?

Практичні завдання:

Завдання 1.

Проведіть класифікацію за різними ознаками таких проектів:

- створення фабрики корпусних меблів в Україні спільно з партнером із Західної Європи;
- розробка газового родовища та експорту газу;
- будівництво нафтотерміналу;
- перехід на дворівневу систему навчання у вищих освітніх закладах України.

Завдання 2.

Розглядається проект будівництва целюлозно-паперової фабрики поблизу великого міста. На підставі власних обстежень і можливих передбачень щодо даного проекту визначте та опишіть:

- мету проекту;

- основні ознаки проекту;
- можливі економічно залежні проекти;
- незалежні проекти;
- зовнішнє й внутрішнє середовище (з обґрунтуванням впливу оточення на фінансування проекту);
- учасників проекту з визначенням їх інтересів і функцій при підготовці та реалізації проекту.

Завдання 3.

З метою календарної ув'язки надходження і витрат грошових коштів у процесі реалізації інвестиційного проекту упорядкуйте такі види робіт за фазами, стадіями та етапами життєвого циклу проекту:

1. Здійснення контролю за виконанням проекту.
2. Визначення альтернативних способів досягнення мети проекту та їх оцінка.
3. Обговорення умов кредитування.
4. Збір інформації про національний план розвитку, державну політику пріоритетів у різних секторах економіки.
5. Звіт про завершення проекту.
6. Укладання контрактів на будівельно-монтажні та пусконаладжувальні роботи.
7. Визначення існуючого рівня виробництва, імпорту проектної продукції та попиту.
8. Оголошення про проведення торгів.
9. Оцінка екологічної припустимості проекту.
10. Введення об'єкта в експлуатацію.
11. Уточнення часових меж проекту.
12. Календарне планування будівельних робіт.
13. Оцінка інституційної припустимості інвестиційної пропозиції.
14. Виробництво товару та його реалізація.
15. Відбір можливих використовуваних технологій.
16. Оцінка доцільності проекту з технічного, комерційного, економічного, фінансового та організаційного погляду.
17. Діагностика об'єкта, що інвестується.
18. Визначення конкретних цілей проекту.
19. Отримання дозволу на купівлю чи оренду землі.
20. Оцінка доцільності проекту.
21. Визначення масштабів проекту.
22. Підготовка будівельної документації.
23. Набір і навчання персоналу.
24. Розподіл першого випуску продукції.
25. Оцінка потенційних можливостей регіону та його інвестиційний клімат.

Вказівка. Доцільно спочатку визначити фазу проекту, а потім перейти до встановлення черговості робіт. Оформити результати роботи доцільніше у вигляді таблиці за наведеною схемою:

Таблиця 2.1 – Приклад готової таблиці

Види робіт	Черговість	Фаза проекту

Зробити висновок, які види робіт потребують значних обсягів фінансування.

Завдання 4.

Аналізується проект А вартістю 520 тис. грн. На проведення попередніх досліджень цього проекту вже витрачено 50 тис. грн. Паралельно фірма розробляє два незалежних проекти вартістю 840 тис. грн. і 1750 тис. грн. Визначити величину безповоротних витрат за проектом А.

Завдання 5.

Припустимо, що фірма розглядає можливість реалізації проекту, розрахованого на дев'ять років. Без реалізації проекту доходи фірми становлять 22 млн. грн., а витрати – 5 млн. грн. У разі реалізації проекту доходи протягом кожного наступного року зменшуватимуться на 8%, а починаючи з третього року – зростатимуть на 18%. Витрати за проектом перші два роки зростатимуть на 12%, а починаючи з третього року – на 7%.

Потрібно: проаналізувати як зміняться вигоди (доходи) фірми, якщо вона здійснить цей проект або відмовиться від нього.

Вказівка. Для аналізу наведеної ситуації необхідно застосувати метод моделювання ситуацій «з проектом» і «без проекту» та порівняти отримані результати з ситуаціями «до проекту» і «після проекту».

Завдання 6.

Ви маєте 500 тис. грн. і хочете їх ефективно використати протягом року. Їх можна витратити: на купівлю акцій компанії «АВС», що забезпечить Вам 22% на вкладений капітал; купівлю 25 т товару для продажу його по 24 грн. за кг; купівлю офісу загальною площею 50 кв. м для подальшої здачі його в оренду за 800 грн. за 1 кв. м; використати як депозит на рахунок у банку за умов 16% річних. Ви обрали найменш ризикований варіант і купили офіс.

Потрібно: визначити альтернативну вартість проекту.

Вказівка. Для визначення альтернативної вартості проекту купівлі офісу необхідно розрахувати вартість альтернативних варіантів вкладення коштів та обрати найкращий з них.

Завдання 7.

Розглядається можливість відкриття фітнес-клубу, в якому передбачаються спортивний та тренажерний зали, басейн і сауна, солярій. Створення клубу буде

здійснено на базі спортивного комплексу місцевого підприємства, що дозволить задовольнити фізкультурно-спортивні потреби населення району, де розташоване це підприємство.

Потрібно:

- перелічити можливі явні та неявні вигоди та витрати за проектом;
- розробити приблизну (ймовірну) схему кількісної оцінки явних вигод і витрат за проектом;
- визначити методичні принципи оцінки неявних вигод і витрат за проектом.

Вказівка. Завдання такого типу не передбачають єдиного підходу до їх аналізу, тобто мають ситуаційний характер. Основною їх метою є закріплення теоретичного матеріалу теми та набуття практичних навичок його застосування. Студент має право самостійно задавати можливі обмеження до наведеної умови, з урахуванням яких проводити аналітичні дослідження. При виконанні цього завдання не обов'язково наводити реальні кількісні показники визначених результатів проекту.

Тема 2. Оцінка доцільності вкладення капіталу в інвестиційну діяльність підприємства

Питання для обговорення:

1. Види інвестиційного аналізу та його загальна схема.
2. Методи оцінки доцільності вкладення капіталу в інвестиції.
3. Ухвалення рішення про фінансування інвестицій за критерієм найменшої вартості.
4. Формування інвестиційного портфеля в умовах обмежених фінансових ресурсів.
5. Методика визначення ефективності інвестицій в залежності від схеми прогнозування прибутку та грошового потоку від реалізації проекту.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Які є основні види інвестиційного аналізу?
2. Чим відрізняються показники фінансової та економічної ефективності інвестиційного проекту?
3. У чому основні переваги та недоліки методу дисконтованого періоду окупності?
4. Яким чином значення чистої теперішньої вартості проекту залежить від норми прибутковості інвестицій (вартості інвестицій)?
5. Яка сфера застосування методів чистої теперішньої вартості та внутрішньої норми прибутковості?
6. Коли виникає конфлікт між результатами аналізу альтернативних інвестиційних проектів, отриманих за допомогою методу чистої теперішньої вартості та методу внутрішньої норми прибутковості?
7. В якому випадку доцільно приймати рішення про доцільність вкладення капіталу в інвестиційний проект за критерієм найменшої вартості?
8. Чим відрізняється жорстке і м'яке раціонування капіталу?
9. Які обмеження щодо інвестиційних програм найчастіше зустрічаються в інвестиційній діяльності вітчизняних підприємств?
10. Яким чином обґрунтовуються рішення про доцільність вкладення капіталу у випадку, коли інвестиційні проекти підлягають подрібненню? Яка роль при цьому методу індексу прибутковості інвестицій?
11. Чим відрізняється методика визначення грошового потоку і показників ефективності інвестиційного проекту при традиційній схемі аналізу та схемі «власного капіталу»?

Практичні завдання:

Завдання 1.

Підприємство планує придбати нове обладнання за 960 тис. грн., що дозволить отримати додатковий щорічний грошовий потік у сумі 140 тис. грн. на протязі 12 наступних років. Визначити чисту теперішню вартість проекту за умови 14% віддачі на вкладений капітал. Чи доцільно інвестувати кошти в дане обладнання, якщо його ліквідаційна вартість становить 50 тис. грн.? Як

зміниться показник чистої теперішньої вартості проекту, якщо необхідний рівень прибутковості бізнесу становитиме 18%?

Завдання 2.

Для кожного з нижченаведених проектів розрахуйте NPV і IRR, якщо значення коефіцієнта дисконтування дорівнює 13%.

Таблиця 2.2 – Вихідні дані для розрахунків

Проект	IC	CF1	CF2	CF3	CF4
А	-450	100	150	210	290
Б	-110	70	70	70	-
В	-200	-	120	120	120

Завдання 3.

Проаналізуйте початкові інвестиції та грошові потоки двох проектів, які наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Вихідні дані для розрахунків, тис. грн.

Проект	IC	CF1	CF2
А	-3600	2300	3300
Б	-2500	1800	2300

Проранжуйте проекти за критеріями NPV і IRR, якщо $r = 15\%$. Зробіть висновок про доцільність вкладення капіталу в проекти А і Б. Побудуйте NPV-профілі альтернативних проектів при зміні ставки дисконту. В якій точці ці профілі перетинаються? При якому значенні ставки дисконту результати аналізу двох проектів співпадають? Зробіть висновок, чи будуть конфліктувати результати аналізу альтернативних проектів при зміні ставки дисконту.

Завдання 4.

Інвестор вирішив вкласти 8560 тис. грн. у ресторан швидкого обслуговування, у тому числі 5600 тис. грн. на початку проекту, 1100 тис. грн. – у кінці 1-го року, а решту – у 2-му році. Щорічний грошовий потік від експлуатації інвестиційного об'єкту становитиме 1540 тис. грн. У кінці восьмого року інвестор планує продати ресторан за 3000 тис. грн. Визначте економічний ефект від вкладення капіталу в реалізацію цього проекту, враховуючи його щорічні доходи та ліквідаційну вартість, якщо ставка дисконту дорівнює 14%.

Завдання 5.

Підприємство розглядає доцільність вкладення коштів у придбання нової технологічної лінії. Оцініть два альтернативні проекти та зробіть висновки про доцільність інвестування капіталу, використовуючи наступні вхідні дані:

Таблиця 2.4 – Вихідні дані для розрахунків, грн.

Показники	Проект 1	Проект 2
Ціна обладнання	98550	121900
Річний грошовий потік	19000	21220
Термін експлуатації	7 років	11 років
Ліквідаційна вартість	4000	7000
Необхідна норма прибутковості	12%	12%

У процесі інвестиційного аналізу використайте методи чистої теперішньої вартості, внутрішньої норми прибутковості та дисконтованого періоду окупності.

Завдання 6.

Підприємство розглядає інвестиційний проект, що передбачає наступні вихідні грошові потоки на придбання основних засобів та оборотних коштів:

- 600 тис. грн. – вихідна інвестиція до початку проекту;
- 220 тис. грн. – інвестування в оборотні кошти в першому році;
- 120 тис. грн. – інвестування в оборотні кошти в другому році;
- 80 тис. грн. – інвестування в оборотні кошти в третьому році;
- 70 тис. грн. – додаткові інвестиції в устаткування на четвертому році;
- 50 тис. грн. – витрати на капітальний ремонт на п'ятому році.

Наприкінці інвестиційного проекту підприємство розраховує реалізувати основні засоби по залишковій вартості 20 тис. грн. і вивільнити оборотні кошти.

У результаті реалізації інвестиційного проекту планується отримати наступні вихідні грошові потоки від операційної діяльності:

- 1-й рік – 180 тис. грн.
- 2-й рік – 250 тис. грн.
- починаючи з третього року – 350 тис. грн.

Визначити чисту теперішню вартість інвестиційного проекту і зробити висновок про його ефективність за умови 15% прибутковості від вкладеного капіталу, якщо очікуваний життєвий цикл проект становить 8 років.

Завдання 7.

Підприємство планує здійснити нові капіталовкладення на протязі трьох років: 1100 тис. грн. – у першому році, 900 тис. грн. – у другому і 600 тис. грн. – у третьому. Інвестиційний проект розрахований на 12 років із повним освоєнням нововведених потужностей лише на четвертому році, коли плановий річний грошовий потік від операційної діяльності складе 800 тис. грн. Нарощення річного грошового потоку в перші три роки по плану становить 40%, 60%, 80% відповідно по роках від першого до четвертого. Підприємство очікує як мінімум 16% віддачі від інвестицій.

Визначити: а) чисту теперішню вартість; б) дисконтований період окупності проекту. Зробіть висновок про доцільність вкладення капіталу в даний інвестиційний проект.

Завдання 8.

На балансі в підприємства знаходиться старий транспортер, який бере участь у багатьох виробничих процесах. Потрібно вирішити: експлуатувати старий або купити новий транспортер, якщо життєвий цикл проекту становить 5 років, а кредит для купівлі обладнання можна взяти під 16% річних.

Таблиця 2.5 – Вихідні дані для ухвалення рішення, тис. грн.

Вихідні дані	Старий транспортер	Новий транспортер
Вартість купівлі	-	140,2
Залишкова вартість зараз	32,8	-
Річні грошові витрати на експлуатацію	18,6	14,3
Капітальний ремонт зараз	43,5	-
Залишкова вартість через 5 років	0	54,8
Час проекту	5 років	5 років

Завдання 9.

Використовуючи наведені в таблиці вихідні дані для розрахунку, обґрунтуйте за допомогою методу індексу прибутковості інвестицій доцільність інвестування коштів у незалежні інвестиційні проекти, якщо існує обмежуючий фактор – наявність капіталу для інвестування. Обґрунтуйте оптимальний склад інвестиційного портфелю в межах наявних інвестиційних ресурсів у сумі 100 тис. грн., якщо проекти піддаються подрібненню.

Таблиця 2.6 – Вихідні дані для формування інвестиційного портфелю при обмеженому обсязі інвестиційних ресурсів

Варіант проекту	Початкові інвестиції, тис. грн.	Дисконтований грошовий потік, тис. грн.
A	600	650
B	360	460
C	520	570
D	400	490

Завдання 10.

Виходячи з даних попереднього прикладу, обґрунтувати оптимальний склад інвестиційного портфелю у випадку, коли інвестиції не підлягають подрібненню. Розгляньте всі можливі комбінації проектів і виберіть таку комбінацію, яка дозволяє досягти найбільшу сумарну чисту теперішню вартість та найповніше освоїти наявні інвестиційні ресурси.

Завдання 11.

Інвестиційні потреби проекту складають 4400 тис. грн., з яких:

- основні засоби – 3320 тис. грн.;
- оборотні кошти – 1080 тис. грн.

Джерела фінансування даних інвестицій включають:

- власні кошти – 2600 тис. грн. із бажанням одержати 18% віддачі в рік;
- позикові кошти – 1800 тис. грн. під 15% віддачі в рік.

Термін проекту 5 років.

Параметри операційної діяльності підприємства такі:

- обсяг продажів – 120 тис. виробів за рік;
- ціна продукції – 180 грн. за одиницю;
- змінні витрати – 135 грн. на одиницю продукції;
- постійні витрати (без амортизації) – 2600 тис. грн. за рік.

Визначте грошові потоки й показники ефективності традиційним методом та методом власного капіталу.

Тема 3. Стратегія фінансування інвестиційної діяльності

Питання для обговорення:

1. Класифікація інвестиційних ресурсів і методів фінансування інвестицій.
2. Формування інвестиційних ресурсів підприємства через інвестиційних ринок.
3. Етапи розробки стратегії формування інвестиційних ресурсів.
4. Основні методи визначення потреби у фінансових ресурсах для інвестування (метод відсотка від товарообігу, метод балансу грошових надходжень, метод урахування оборотності грошей).
5. Методи оцінки вартості інвестиційних ресурсів.
6. Методи оптимізації структури інвестиційних ресурсів.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. За якими ознаками класифікуються джерела фінансування інвестиційних потреб підприємства?
2. Яка сфера застосування, переваги та недоліки окремих методів фінансування інвестиційної діяльності підприємства?
3. В якому випадку доцільно використовувати метод самофінансування інвестицій?
4. В якому випадку доцільно використовувати фінансовий та оперативний лізинг як метод фінансування інвестиційних проектів?
5. Яка роль інвестиційного ринку у формуванні інвестиційних ресурсів на сучасному етапі економічного розвитку країни?
6. З яких основних етапів складається стратегія формування інвестиційних ресурсів?
7. Що відноситься до прямих і супутніх інвестиційних потреб проекту?
8. Як визначати загальний обсяг інвестиційних потреб проекту та з яким показником він повинен балансувати в розрізі окремих періодів?
9. Чим відрізняються окремі методи визначення потреб у фінансових ресурсах для інвестування?
10. Як визначити вартість капіталу, залученого в інвестиційний проект за рахунок: а) кредиту; б) акцій нового випуску; в) облігацій нового випуску; г) нерозподіленого прибутку?
11. Яким чином можна оптимізувати структуру інвестиційних ресурсів?

Практичні завдання:

Завдання 1.

Визначити вартість капіталу, залученого для фінансування інвестиційного проекту за рахунок випуску облігацій, якщо емітент сплачує річний купон у розмірі 155 грн., номінал облігації становить 1000 грн., а витрати на емісію 2%. При якій річній ставці банківського кредиту вартість капіталу, залученого за рахунок облігацій на зазначених умовах і за рахунок кредиту, буде однаковою, якщо в підприємства немає ніяких податкових пільг?

Завдання 2.

Визначити вартість капіталу, залученого за рахунок привілейованих акцій номіналом 250 грн., якщо фіксований розмір дивіденду становить 30 грн., а витрати на емісію – 3%. Порівняти вартість залучення капіталу за рахунок привілейованих акцій з вартістю залучення капіталу за рахунок звичайних акцій та нерозподіленого прибутку, якщо щорічні темпи приросту дивідендних виплат становлять 4%, ринкова ціна акції – 50 грн., оголошений початковий дивіденд на акцію – 5%, витрати на емісію – 3%.

Завдання 3.

Для реалізації інвестиційного проекту підприємство потребує додатковий обсяг капіталу. При обґрунтуванні оптимальної структури капіталу за критерієм мінімальної середньозваженої ціни врахуйте наступну інформацію:

- довгостроковий кредит можна залучити під 20% річних;
- випуск облігацій номіналом 1000 грн. потребує емісійних витрат на рівні 3%, а потенційні покупці облігацій розраховують на річний купон у розмірі 180 грн. на одну облігацію;
- випуск простих акцій номіналом 50 грн. потребує емісійних витрат на рівні 3%, а річний дивіденд планується в розмірі 11 грн. на одну акцію при щорічному темпі приросту дивідендів на рівні 1,5%.

Визначити середньозважену вартість інвестиційних ресурсів для кожного з можливих варіантів структури капіталу.

Таблиця 2.7 – Дані для розрахунку

Джерела формування капіталу	Варіант 1		Варіант 2	
	Питома вага, %	Ціна ресурсів, %	Питома вага, %	Ціна ресурсів, %
Прості акції	30		40	
Облігації	15		20	
Довгостроковий кредит	30		15	
Нерозподілений прибуток	25		25	
Усього ресурсів	100,0		100,0	

Завдання 4.

Загальна потреба підприємства в капіталі для реалізації інвестиційного проекту складає 8,6 млн. грн. Прибуток від операційної діяльності при цьому прогнозується в розмірі 4,3 млн. грн. Середній рівень фінансових витрат по позикових коштах складає 17%. Податковими пільгами підприємство не користується. Визначити ефект фінансового важеля та силу дії фінансового важеля у випадку, якщо підприємство:

- а) здійснить інвестиційний проект за рахунок власного капіталу;
- б) доведе частку позикового капіталу до 25%;
- в) доведе частку позикового капіталу до 50%.

При якому максимальному рівні фінансових витрат забезпечується позитивне значення ефекту фінансового важеля?

За результатами розрахунків оцінити фінансовий ризик при різній структурі інвестованого капіталу.

Завдання 5.

При існуючій структурі капіталу середній рівень фінансових витрат підприємства, пов'язаних із залученням позикових коштів, складає 16%. Вартість залучення капіталу за рахунок випуску облігацій оцінюється а рівні 17%. Використовуючи вихідні дані, наведені в табл. 2.8, розрахувати чистий прибуток на одну акцію і визначити, що вигідніше випустити підприємству для фінансування додаткових інвестиційних потреб у розмірі 2 млн. грн. – акції чи облігації, якщо очікується, що при цьому операційний прибуток зросте на 65%.

При яких значеннях операційного прибутку і чистого прибутку на одну акцію для підприємства немає різниці, що випустити: акції чи облігації?

Таблиця 2.8 – Вихідні дані для розрахунку, тис. грн.

Показники	Існуюча структура капіталу	Структура капіталу при додатковому випуску	
		нових простих акцій	нових облігацій
Власний капітал	5800		
Позиковий капітал	3600		
Усього капіталу	9400		
Кількість акцій номіналом 50 грн., шт.	11600		
Операційний прибуток	115		
Фінансові витрати			
Прибуток до оподаткування			
Чистий прибуток			
Чистий прибуток на одну акцію, грн.			

Завдання 6.

Підприємство розглядає можливість розширення діяльності, для чого планується залучити додатковий капітал із різних джерел. Існуюча та планова структура і вартість капіталу відображені в табл. 2.9.

Доходи підприємства на наступні чотири роки при існуючих обсягах діяльності заплановано в обсягах: 1-й рік – 4 млн. грн.; 2-й рік – 3,5 млн. грн.; 3-й рік – 3 млн. грн.; 4-й рік – 2 млн. грн. Після розширення діяльності очікуються наступні обсяги доходів: 1-й рік – 5 млн. грн.; 2-й рік – 4,7 млн. грн.; 3-й рік – 4,1 млн. грн.; 4-й рік – 3,5 млн. грн.

Необхідно оцінити вплив запланованої операції на результати та ризикованість діяльності підприємства.

Вказівки. Для оцінки результатів діяльності підприємства необхідно розглянути 2 інвестиційні проекти: без розширення діяльності (проект А); у разі розширення діяльності (проект Б).

Початкові інвестиційні витрати за проектами слід встановити на рівні обсягів капіталу, що відповідають кожному проекту. Ставка дисконтування повинна відповідати середньозваженій вартості капіталу за кожним проектом.

Чиста теперішня вартість за проектами дасть можливість оцінити результативність діяльності підприємства.

Для того, щоб оцінити ризикованість діяльності підприємства в кожному випадку слід визначити внутрішню норму прибутковості обох проектів. Різниця між показником внутрішньої норми прибутковості проекту та середньозваженою вартістю залучених для його реалізації ресурсів являтиме собою запас фінансової міцності до відсоткових ризиків. Відповідно, чим більше така різниця, тим менш ризиковим є проект.

Таблиця 2.9 – Вихідні дані

Показники	Існуюча структура капіталу		Планова структура капіталу	
	тис. грн.	вартість, %	тис. грн.	вартість, %
Власний капітал	5000	20	5500	20
Облігаційні позики	1000	19	1500	19
Кредити банків	1500	23	3000	25
Кредиторська заборгованість	700	5	1000	7

Завдання 7.

Використовуючи наведені в таблиці дані, згрупувати плановий баланс підприємства за джерелами коштів та напрямками їх використання. Розподілити джерела коштів і напрями їх використання за питомою вагою та зробити висновки про пріоритетні джерела фінансування інвестиційних потреб і стратегію розміщення залучених коштів.

Таблиця 2.10 – Вихідні дані, тис. грн.

Показники	Поточний рік	Плановий рік	Джерело коштів	Використання коштів
Активи				
Гроші на рахунку	15	8		
Поточні фінансові інвестиції	35	23		
Дебіторська заборгованість	26	18		
Запаси сировини та матеріалів	19	67		
Основні засоби – початкова вартість	147	189		
Амортизаційні відрахування	-45	-66		
Усього активів	197	239		
Пасиви				
Кредиторська заборгованість	30	54		
Короткострокові позики	19	38		
Довгострокові позики	26	12		
Статутний капітал	56	56		
Додатковий капітал	16	16		
Нерозподілений прибуток	30	63		
Усього пасивів	197	239		
Баланс	197	239		

Завдання 8.

При зміні товарообігу на 100% активи змінюються на суму, що становить 55% від товарообігу, а заборгованість – відповідно на 45% від товарообігу. Визначити потребу в додатковому зовнішньому фінансуванні інвестицій в розширення діяльності торговельного підприємства.

Завдання 9.

За минулі роки активи торговельної фірми змінилися в залежності від товарообігу на величину, що становить 68% від зміни товарообігу, а заборгованість – на 32%. Виручка від продажу товарів у наступному році за прогнозами фахівців зросте на 3 млн. грн. і становитиме 15 млн. грн. Чистий прибуток після виплати дивідендів у минулому році становив 4% від товарообігу. Визначити потребу у фінансуванні за рахунок зовнішніх джерел.

Тема 4. Інвестиційне кредитування

Питання для обговорення:

1. Теоретичні засади інвестиційного кредиту.
2. Банківське інвестиційне кредитування.
3. Процес організації банківського інвестиційного кредитування.
4. Банківська експертиза та оцінка доцільності кредитування інвестиційних проектів.
5. Концептуальні положення іпотечного інвестиційного кредитування.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. У чому полягає сутність, мета та економічна природа інвестиційного кредиту?
2. Розкрийте особливості інвестиційного кредиту.
3. Назвіть прямих і непрямих учасників інвестиційного кредитування та їх функції.
4. Які переваги кредитного методу фінансування інвестиційних проектів?
5. Розкрийте зміст: банківського консорціумного кредитування; банківського андеррайтингу; револьверного кредитування.
6. За якими критеріями банки вибирають об'єкти для інвестиційного кредиту?
7. Яким чином банки визначають інвестиційну привабливість та кредитоспроможність позичальника?
8. Які існують основні форми забезпечення банківського інвестиційного кредиту?
9. У чому полягає «амортизаційне» погашення кредиту?
10. За якими критеріями банк формує інформаційні масиви інвестиційних проектів?
11. Назвіть основні критерії та показники визначення банком економічної ефективності інвестиційного проекту.
12. Охарактеризуйте сутність, структуру та основні компоненти механізму іпотечного інвестиційного кредитування.
13. Які основні методи оцінки об'єктів нерухомості використовуються при іпотечному інвестиційному кредитуванні?
14. У чому полягає амортизація іпотечного кредиту?
15. Які особливості оцінки землі при іпотечному кредитуванні?

Практичні завдання:

Завдання 1.

Підприємство «Альфа», що має інвестиційну потребу в розмірі 3200 тис. грн., розробило два альтернативні плани фінансування: випуск простих акцій та одержання кредиту. Вартість обох альтернатив становить 18%. Інвестиційний проект строком на один рік незалежно від джерела фінансування інвестицій приносить дохід у розмірі 10200 тис. грн., собівартість продукції (без відсоткових платежів) становить 6500 тис. грн.

Визначити найбільш вигідне джерело фінансування інвестиційного проекту.

Завдання 2.

Підприємець одержав позику в розмірі 100 тис. грн. строком на 3 роки на купівлю обладнання. Визначити суму сплачених відсотків, якщо базова ставка – 15%, ризик непогашення кредиту – 2%, а ризик, пов'язаний зі строковістю кредиту – 2%.

Завдання 3.

До банку надійшла заявка на одержання інвестиційного кредиту на суму 2400 тис. дол. США терміном на 3 роки. В якості застави підприємство пропонує такі матеріальні та фінансові активи:

– будівля енергоблоку, балансова вартість якої становить 2600 тис. дол. США;

– нове технологічне обладнання – 3450 тис. дол. США;

– пакет акцій АТ «Омега» – 1900 тис. грн.;

– дев'ятимісячні ОВДП на суму 2800 тис. грн.;

– гарантія (порука місцевої адміністрації) – 500 тис. грн.;

– гарантія (порука комерційного банку) – 1200 тис. грн.

Визначити, які форми застави прийме банк і чи вистачить їх для одержання кредиту, якщо відомо, що відсоток за кредит становить 14%; норма амортизації на будівлю енергоблоку – 10% на рік; норма амортизації на обладнання – 25% на рік; курс долара США до гривні – 1 до 20; кредит видається однією сумою і погашається щоквартально рівними частками.

Завдання 4.

Підприємство «Діоніс» одержує кредит розміром 500 тис. грн. строком на 5 років під 18% річних. Погашення боргу здійснюється рівними щорічними платежами в кінці кожного року, включаючи погашення основної суми боргу та відсоткових платежів. Нарахування відсотків проводиться раз на рік.

Скласти графік погашення інвестиційної позики наступними способами:

– погашення періодичними внесками;

– «амортизаційне» погашення.

Завдання 5.

Визначити повний строк використання кредиту, якщо відомо, що він йде на фінансування інвестиційного проекту вартістю 15 млн. грн., термін будівництва за проектом складає 24 місяці, середньорічний чистий дохід за проектом – 5 млн. грн., розмір позики в банку – 12 млн. грн. Річна сума амортизаційних відрахувань, яка направлятиметься на погашення кредиту, становить 1,87 млн. грн., а річна сума чистого прибутку – 2,35 млн. грн. Плата за інвестиційний кредит становить 22%.

Завдання 6.

За інвестиційним проектом, вартість якого 25 млн. грн., передбачаються грошові надходження $p_1 = 8$ млн. грн., $p_2 = 11$ млн. грн., $p_3 = 19$ млн. грн. За якою ставкою проситиме інвестор у банку кредит, щоб витрати окупилися протягом трьох років, якщо середня кредитна ставка на ринку позичкових капіталів становить 18%, а також визначити строк окупності інвестицій.

Завдання 7.

Інвестор планує одержати 25% доходу на свої інвестиції в об'єкт нерухомості. Для фінансування угоди є можливість отримати кредит у розмірі 75% від вартості цього об'єкта нерухомості під 16% річних. Визначити ставку капіталізації та вартість об'єкта нерухомості за умови, якщо чистий операційний дохід від нього становить 600 тис. грн.

Завдання 8.

Інвестор планує придбати нерухомість вартістю 3 млн. грн. У відповідності з його розрахунками володіння об'єктом нерухомості має принести щорічний дохід у розмірі 20%. Для реалізації проекту інвестор під заставу майна одержав кредит у сумі 3 млн. грн. під 20% річних на 5 років. За умовами кредитного договору погашення суми основного боргу має проводитися рівними частинами в кінці кожного року. Визначити результат операції для інвестора.

Завдання 9.

На продаж виставлено об'єкт нерухомості вартістю 600 тис. грн. Інвестор планує отримати дохід на вкладений капітал у розмірі 8% річних вважаючи, що щорічний грошовий потік становитиме близько 160 тис. грн. Одночасно інвестор бажає за 4 роки відшкодувати свої інвестиції.

Необхідно визначити коефіцієнт капіталізації, а також можливість відшкодування інвестицій за вказаний строк.

Завдання 10.

Власник будинку, початкова вартість котрого 800 тис. грн., здає його в оренду на 10 років. Після закінчення терміну оренди будинок втрачає 20% початкової вартості. Необхідно визначити величину щорічного орендного платежу, котрий вноситиметься в кінці кожного року, що забезпечив би відшкодування частини втраченого капіталу та дохід на вкладений капітал у розмірі 10% річних, а також коефіцієнт капіталізації.

Завдання 11.

Земельна ділянка здається в оренду на 15 років за відсотковою ставкою 14% річних. Поточний дохід залишається постійним – 105 тис. грн. Передбачається, що до закінчення строку оренди вартість земельної ділянки зросте на 20%. Визначити коефіцієнт капіталізації та поточну вартість ділянки.

Тема 5. Організація проектного фінансування

Питання для обговорення:

1. Сутність та форми проектного фінансування.
2. Учасники проектного фінансування.
3. Місце проектної компанії в схемі проектного фінансування.
4. Інвестиційний проект з точки зору фінансово-кредитних установ.
5. Консорціумне фінансування інвестиційних проектів.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. У чому полягає різниця між проектним фінансуванням і класичним кредитуванням проектів?
2. Що таке регрес зобов'язань на майно боржника?
3. Які форми проектного фінансування Вам відомі? У чому полягають відмінності між ними?
4. Які основні учасники схеми проектного фінансування та які їх функції?
5. Яким чином формується капітал проектної компанії?
6. З яких стадій складається цикл проекту з точки зору фінансової установи-кредитора?
7. Які основні критерії відбору проектів для проектного фінансування?
8. Яким чином відбувається перерозподіл ризиків між учасниками проектного фінансування?
9. Яким чином банки мінімізують ризики, пов'язані з участю в проектному фінансуванні?
10. У чому полягають переваги проектного фінансування перед іншими формами фінансування проектів?
11. У чому полягають недоліки проектного фінансування перед іншими формами фінансування проектів?
12. Як Ви оцінюєте перспективи розвитку проектного фінансування в Україні?

Практичні завдання:

Завдання 1.

Скласти схему організації проектного фінансування.

Завдання 2.

Використовуючи літературні джерела, скласти та заповнити порівняльну таблицю для різних форм фінансування проектів (структура таблиці довільна).

Таблиця 2.11 – Приклад порівняльної таблиці

Характеристики	Форми фінансування проектів				
	Само-фінансування	Акціонування	Державні інвестиції	Кредит	Проектне фінансування
Можливість залучення значних обсягів ресурсів					
Можливість втрати контролю над підприємством					
Ціна ресурсів					
...					

Завдання 3.

Поясніть схему розподілу проектних ризиків між учасниками проектного фінансування.

Рисунок 2.1 – Схема розподілу проектних ризиків між учасниками проектного фінансування

Тема 6. Фінансування інноваційних проектів

Питання для обговорення:

1. Сутність інновацій та різновиди інноваційних проектів.
2. Обґрунтування доцільності фінансування інноваційних проектів.
3. Особливості венчурного фінансування інноваційних проектів.
4. Роль банків у фінансовому забезпеченні інноваційних проектів.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Визначити основні типи та класифікаційні ознаки інновацій.
2. У чому полягають особливості інноваційного проекту?
3. На яких принципах будується організація фінансування інновацій?
4. Які основні джерела фінансування інноваційних проектів?
5. Які чинники необхідно враховувати під час розрахунків економічної ефективності інноваційних проектів?
6. По яким показникам може оцінюватися інтегральна ефективність інновацій?
7. Як оцінюється виробнича, фінансова та інвестиційна ефективність інновацій?
8. Які показники характеризують бюджетну ефективність нововведень?
9. У чому полягає особливість венчурного фінансування?
10. Які існують джерела венчурного капіталу?
11. У чому полягає специфіка банківського фінансування інноваційного проекту?

Практичні завдання:

Завдання 1.

Підприємство «Альфа» впроваджує у виробництво новий агрегат для упакування тари. Визначити економічний ефект від використання даного агрегату з урахуванням фактора часу, а також величину питомих витрат.

Таблиця 2.12 – Дані для розрахунку

Показники	Роки					
	1	2	3	4	5	6
Результати, грн.	15260	16412	17364	19540	27250	28730
Витрати, грн.	1240	5327	12638	19170	19568	21485
Коефіцієнт дисконтування при ставці доходу 10%	0,9091	0,8264	0,7513	0,683	0,6209	0,5645

Завдання 2.

Запропоновано до впровадження у виробництво три винаходи. Визначити, який з них найрентабельніший, якщо відомо, що:

Таблиця 2.13 – Основні дані для розрахунків

Інвестиції, млн. грн.	Очікуваний дисконтований грошовий потік, млн. грн.
746,5	1065,2
1238,9	1573,4
1750,0	2135,7

Завдання 3.

Використовуючи метод приведених витрат, визначити найефективніший варіант технології виробництва продукції. Норматив ефективності капіталовкладень $E_n = 0,1$.

Таблиця 2.14 – Дані для розрахунків

Показники	Роки		
	1	2	3
Інвестиції, млн. грн.	23700	18500	26900
Витрати виробництва на одиницю продукції, тис. грн.	12400	10700	14500
Річний об'єм виробництва, тис. грн.	600	2800	1300

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азаренкова Г.М., Піскунов Р.О. Проектний аналіз (у схемах та прикладах): навч. посіб. К.: УБС НБУ, 2015. 338 с.
2. Бігдан І.А., Лачкова Л.І., Лачкова В.М., Жилякова О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Х.: ХДУХТ, 2017. 197 с.
3. Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: навч. видання / [за ред. А.А. Мазаракі]. К.: Знання, 2003. 397 с.
4. Боярко І.М., Гриценко Л.Л. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 400 с.
5. Верба В.А., Гребешкова О.М., Востряков О.В. Проектний аналіз: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2002. 297 с.
6. Верба В., Загородніх О. Проектний аналіз: підруч. К.: КНЕУ, 2000. 322 с.
7. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М., Андрушків І.П., Бучко І.Є. Інвестиційне кредитування: навч. посіб. К.: Знання, 2013. 227 с.
8. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
9. Гриньова В.М. Інвестування: підруч. К.: Знання, 2008. 452 с.
10. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. К.: Каравела, 2012. 432 с.
11. Єгоров П.В., Лактіонова О.А. Проектне фінансування: навч. посіб. для студ. екон. спец. Донецьк: «Цифрова типографія», 2013. 152 с.
12. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
13. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
14. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2020 р. № 40-IV (зі змінами і доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
15. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 р. № 5080-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
16. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. № 2908-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
17. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
18. Затонацька Т.Г. Бюджетно-податкове регулювання інвестиційної діяльності в Україні: монографія. К.: Задруга, 2012. 299 с.
19. Захарін С.В. Інвестиційне забезпечення інноваційно-технологічного розвитку економіки. К.: КНУТД, 2011. 343 с.
20. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств: інструменти та управління: монографія / [С.І. Дем'яненко та ін.]. К.: КНЕУ, 2015. 250 с.
21. Кропельницька С.О., Цигилик І.І. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2008. 174 с.
22. Лактіонова О.А. Проектне фінансування: навч. посіб. для студ. екон. спец. Вінниця, 2018. 216 с.

23. Ноздріна Л.В., Ящук В.І., Полотай О.І. Управління проектами: підруч. [за ред. Л.В. Ноздріної]. К.: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
24. Омелянович Л.О. Інвестування: підруч. К.: Знання, 2012. 278 с.
25. Пересада А., Смірнова О., Онікієнко С., Ляхова О. Інвестування: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2001. 251 с.
26. Пересада А.А., Майорова Т.В., Ляхова О.О. Проектне фінансування: підруч. К.: КНЕУ, 2005. 736 с.
27. Пересада А.А., Онікієнко С.В., Коваленко Ю.М. Інвестиційний аналіз. К.: КНЕУ, 2003. 134 с.
28. Петухова О.М. Інвестування: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2014. 336 с.
29. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
30. Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії: Указ Президента України від 19 лютого 1994 р. № 55-94 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
31. Проектне фінансування: підруч. [за ред. Т.В. Майорової]. К.: КНЕУ, 2017. 434 с.
32. Скороход І. Інвестування: метод. посіб. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2014. 66 с.
33. Скрипник Г.О. Інвестування: посіб. К.: ЦП «Компринт», 2018. 350 с.
34. Управління проектами: навч. посіб. / [Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько, І.П. Малик]. К.: КПІ ім. І. Сікорського, 2017. 420 с.
35. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / [К. Васьківська, О. Сич]. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.